

Vlaams
Parlement

ingediend op **53** (2014-2015) – Nr. 3
21 april 2015 (2014-2015)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Tine Soens en Jan Van Esbroeck

over het verslag

van de Vlaamse Regering

Jaarlijks verslag van de Vlaamse Regering
aan het Vlaams Parlement
over de verstrekte en geweigerde vergunningen
voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik
of voor ordehandhaving dienstig materieel
en daaraan verbonden technologie

Periode van 1 januari 2013 tot 31 december 2013

Zesmaandelijks verslag van de Vlaamse Regering
aan het Vlaams Parlement
over de verstrekte en geweigerde vergunningen
voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik
of voor ordehandhaving dienstig materieel
en daaraan verbonden technologie

Periode van 1 januari 2014 tot 1 juli 2014

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Rik Daems.

Vaste leden:

mevrouw Ingeborg De Meulemeester, de heren Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire, mevrouw Manuela Van Werde;
de dames Sabine de Bethune, Vera Jans, de heren Ward Kennes, Johan Verstreken;
de heren Rik Daems, Herman De Croo;
de dames Tine Soens, Güler Turan;
de heer Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

de dames Cathy Coudyser, Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Ann Soete, Sabine Vermeulen;
de dames Karin Brouwers, Griet Coppé, de heer Joris Poschet, mevrouw Valerie Taeldeman;
de heren Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;
de dames Caroline Gennez, Ingrid Lieten;
de heer Bart Caron.

Toegevoegde leden:

de heer Stefaan Sintobin;
de heer Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

53 (2014-2015) – Nr. 1: Verslag wapenhandel
– Nr. 2: Advies van het Vlaams Vredesinstituut

INHOUD

I.	Toelichting door de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed	4
II.	Bespreking	6
	1. Bespreking op 17 maart 2015	6
	1.1. Vragen en opmerkingen van leden	6
	1.2. Antwoorden van de minister-president	10
	1.3. Bijkomende opmerkingen	12
	2. Bespreking op 31 maart 2015	12
	2.1. Vragen en opmerkingen van leden	12
	2.2. Antwoorden	13
	2.3. Bijkomende opmerkingen en antwoorden.....	13
	Bijlage: Schriftelijke antwoorden	15

Op 17 en 31 maart 2015 werd in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed een bespreking gewijd aan het verslag, met betrekking tot het kalenderjaar 2013 en de periode van 1 januari 2014 tot 1 juli 2014, van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement over de verstrekte en geweigerde vergunningen voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie.

Conform zijn oprichtingsdecreet, had het Vlaams Vredesinstituut over het verslag met betrekking tot het kalenderjaar 2013 op 5 maart 2015 advies uitgebracht aan het Vlaams Parlement (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 53/2).

I. Toelichting door de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

Minister-president *Geert Bourgeois* verduidelijkt dat de Vlaamse Regering, met de voorlegging aan het Vlaams Parlement van dit tiende jaarverslag en twintigste halfjaarverslag, voldoet aan de verplichtingen van artikel 50 van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012, hoewel daar niet exact in staat hoe er moet worden gerapporteerd.

2013 was het eerste volledige jaar waarin alle aspecten van het Wapenhandeldecreet en het Wapenhandelbesluit tot uiting kwamen. Dat heeft gevolgen gehad zowel voor de timing als voor de inhoud. Zo werd in het jaarverslag 2013 voor het eerst gerapporteerd over het feitelijke gebruik van algemene en globale vergunningen voor de overbrenging van defensiegerelateerde producten binnen de EU. 'Feitelijk gebruik' betekent in dit verband dat deze vormen van vergunningen werden geïntroduceerd door het Wapenhandeldecreet, maar dat de reële toepassing ervan pas vanaf eind december 2012 gebeurde.

Door deze rapportering blijft het Vlaams Parlement zicht behouden op de overbrenging van defensiegerelateerde producten naar andere EU-lidstaten. Na de initiële registratie of toekenning mogen de bedrijven een onbeperkte hoeveelheid van de toegestane producten overbrengen. Bij algemene vergunningen gebeurt dit op basis van in de wet voorgeschreven gevallen. Bij globale vergunningen is de eindgebruiker steeds gekend, maar blijft de hoeveelheid en de waarde onbepaald. Daarom is de cijferweergave van de toegekende overbrengingsvergunningen soms gelijk aan nul. In beide gevallen gebeurt de rapportering dus post factum. Zoals aangegeven in het advies van het Vlaams Vredesinstituut bij het jaarverslag 2013, is het gebruik van deze globale en algemene vergunningen in 2013 nog beperkt. Het jaarverslag 2014 zal meer duidelijkheid brengen over de verdere evolutie van die vergunningen.

De Dienst Controle Strategische Goederen heeft voor de rapportering over het gebruik van algemene en globale vergunningen het online-instrument 'e-rapportering strategische goederen' ontwikkeld. Deze tool laat de gebruikers van algemene en globale vergunningen toe via het internet aan hun rapporteringsverplichtingen te voldoen. De ontwikkeling van deze tool en de rapporteringstermijnen voor de eerste rapporteringsronde hebben, uiteraard samen met het verkiezingsjaar, gezorgd voor een wezenlijke vertraging bij de opmaak van het jaarverslag 2013.

De andere aspecten van de verhoogde transparantie, namelijk de rapportering over de tijdelijke transacties en de vuurwapentransacties binnen de EU, na een volledig jaar toepassing van het Wapenhandeldecreet, komen aan bod in het jaarverslag en in het halfjaarlijks verslag. Ook de inhoud van het jaarverslag en van het halfjaarlijks verslag werd aangepakt. De verplichte elementen werden opgefrist en geherstructureerd. Het jaarverslag werd aangevuld met onder meer

duidelijke statistieken en een analyse van de cijfers. Het thematische hoofdstuk werd behouden. In het jaarverslag 2013 gaat het over de zogenaamde outreach-activiteiten van de Dienst Controle Strategische Goederen.

Een volledig jaar toepassing van het Wapenhandeldecreet heeft natuurlijk ook een belangrijke impact gehad op de cijfers van de toegestane en de verrichte in-, uit en doorvoer. Over de impact op de uitvoercijfers is in deze commissie eerder al gediscussieerd (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 199/1), naar aanleiding van een rapport van het Vlaams Vredesinstituut waaruit bleek dat de uitvoer van wapens en militair materiaal in 2013 spectaculair gedaald was. Afgezien van het gegeven dat de cijfers over overbrenging naar andere EU-lidstaten in de nieuwe rapportering zijn afgesplitst van de cijfers over uitvoer naar landen buiten de EU, werd toen ook gewezen op de gevolgen van de toepassing van de vernieuwde catch-allbepaling van het Wapenhandeldecreet. Deze bepaling gaat over ander voor militair gebruik dienstig materiaal: deze goederen komen niet voor op internationaal erkende lijsten van militaire goederen, ordehandhavingsgoederen of goederen voor dubbel gebruik.

De vorige minister van Buitenlands Beleid heeft in deze commissie al toegelicht dat de daling in de uitvoercijfers grotendeels toe te schrijven is aan twee factoren. Vooreerst heeft dat te maken met de Europese regelgeving die bepaalt dat er voor transacties binnen de EU geen catch-allclausule meer mag worden ingeroepen. Verder is er ook een beperktere catch-allcontrole op uitvoer naar landen buiten de EU. Het Wapenhandeldecreet bepaalde namelijk dat de controle op de uitvoer van zuiver civiele goederen naar eindgebruikers van militaire aard moet worden beperkt tot goederen die daadwerkelijk schade kunnen toebrengen en die als gewelddoel kunnen worden ingezet in een gewapend conflict, inclusief de onderdelen en het toebehoren. Deze definitie is afkomstig uit de Duitse regelgeving. In 2012 en 2013 werden de voormalige catch-allgoederen getoetst aan de technische interpretatierichtlijn die de administratie had opgesteld voor de toepassing van de nieuwe catch-allbepaling. Dat leidde tot de uitreiking van diverse schriftelijke bevestigingen van niet-toepasselijkheid van de catch-all. Bovendien werden bepaalde goederen opnieuw geclassificeerd als defensiegerelateerde producten. In 2014 werd aldus een beeldscherm en de bijbehorende software onder de catch-allcontrole geplaatst.

Ook bij de invoer zal voortaan rekening moeten worden gehouden met het feit dat de cijfers over overbrenging vanuit andere EU-lidstaten in de nieuwe rapportering zijn afgesplitst van de cijfers over invoer vanuit landen buiten de EU.

De cijfers in de eerste bijlage bij het verslag over de toegekende vergunningen, geven geen volledig beeld van de overbrenging naar andere EU-lidstaten. Sommige bedrijven hebben hun overbrengingen in 2013 en 2014 immers verricht op basis van algemene en globale vergunningen, en moeten pas achteraf rapporteren over de cijfers. Die cijfers moeten dus worden opgeteld bij de cijfers van de toegekende vergunningen. De cijfers van deze overbrengingen voor 2013 werden opgenomen in bijlage 2 bij het jaarverslag. Voor een volledig overzicht van de cijfers moeten bijlage 1 en bijlage 2 dus samen gelezen worden.

Het Vlaams Vredesinstituut stelde in zijn advies dat in meer dan de helft van de gevallen het uiteindelijke eindgebruik van uitvoer en overbrenging naar andere landen onbekend blijft. Dat klopt niet helemaal. Volgens de definitie van het Wapenhandeldecreet is de eindgebruiker altijd bekend. De eindgebruiker wordt namelijk gedefinieerd als de op het moment van de beslissing over de vergunningsaanvraag laatst bekende natuurlijke persoon of rechtspersoon waaraan het gebruik van de over te brengen of uit te voeren goederen zal toevallen. De finale gebruiker is daarentegen niet altijd bekend. Vlaanderen levert immers vaak aan systeemintegratoren. Het merendeel van de Vlaamse overbrenging en uitvoer

naar de buitenlandse defensie-industrie gaat naar lidstaten van de EU en naar betrouwbare lidstaten van het Wassenaararrangement zoals de Verenigde Staten van Amerika. De EU-lidstaten zijn in die zin, net als België, gebonden aan de uitvoercriteria van het gemeenschappelijk standpunt 2008/944GBVB. De lidstaten van het Wassenaararrangement zijn verplicht om over een efficiënt exportcontrole-systeem te beschikken.

De minister-president stipt voorts nog aan dat zijn diensten, zoals aangegeven in de beleidsnota, aan een digitalisering van de vergunningsaanvragen werken. Dat moet de werkelijke handelsstromen op een transparante manier in beeld brengen. Op dit ogenblik is dat in de praktijk helaas onmogelijk. De negatieve vergunnings-beslissingen zullen vanaf 2014 opgenomen worden in het jaarrapport.

De Dienst Controle Strategische Goederen publiceert het voorlopige jaarrapport voor 2014 vanaf vandaag op zijn website. De informatie over de algemene en de globale vergunningen voor het jaar 2014 moet nog aangeleverd worden door de bedrijven. Via het voorlopige rapport is er wel al een overzicht van de andere vergunningen.

Voor de vooropgestelde evaluatie van het Wapenhandeldecreet is er inmiddels een eerste consultatieronde opgestart. Het kabinet onderzoekt hoe alle elementen voor een grondige analyse samengebracht kunnen worden. De minister-president zal de commissie op de hoogte houden van de verdere evolutie.

II. Bespreking

1. Bespreking op 17 maart 2015

1.1. Vragen en opmerkingen van leden

De heer *Ward Kennes* wil weten of er over alle uitvoeringsbesluiten en administratieve praktijken in het kader van de implementatie van het Wapenhandeldecreet verslag wordt uitgebracht, zodat de commissie daadwerkelijk kan toezien op de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het beleid. Dit is wel het geval over de vertaling van de catch-allbepaling naar de vragenlijst en over de ruling. Maar zijn er ook nog andere besluiten en praktijken?

De heer Kennes vindt het positief dat er bijzondere aandacht wordt besteed aan de relatief grote export naar het Midden-Oosten. In welke mate schrijft Vlaanderen zich in een gemeenschappelijk Europees standpunt in, waarin de vergunnings- en weigeringspolitiek van de EU-partners een belangrijk element vormen? Is de kans bovendien niet groot dat we een vertekend beeld krijgen over export naar Midden-Oosten én Maghreb, juist omdat de eindgebruiker niet altijd gekend is? Hoe kan dit daadwerkelijk worden gecontroleerd? In de praktijk raken heel wat landen die op een boycotlijst staan, toch aan wapens, en zelfs aan nieuwe wapens.

In mei 2012 adviseerde het Vlaams Vredesinstituut om bij de aanvragen voor uitvoer- en doorvoervergunningen naar de Arabische wereld de verschillende beoordelingscriteria te interpreteren met het oog op conflictpreventie en de criteria die betrekking hadden op mensenrechten, interne spanningen of gewapende conflicten, regionale vrede en veiligheid en het risico op afwending of ongewenste wederuitvoer, zwaarder te laten doorwegen dan voorheen. Is daar gevolg aan gegeven sindsdien? Zo ja, hoe werd dat gemotiveerd? Zo neen, waarom niet?

Alle handelsstromen die voorheen onder de catch-allbepaling vielen, kunnen nu zonder vergunning of controle gebeuren. Daardoor heeft het Vlaams Parlement nu geen zicht meer op bepaalde transacties waar het vroeger wel zicht op had. Dat is in deze commissie al aan bod gekomen bij de bespreking van de beleidsnota. Over

hoeveel dossiers gaat het hier en welke waarde vertegenwoordigen die? Moet het catch-all-principe worden geëvalueerd?

Mevrouw *Tine Soens* vindt het positief dat het Wapenhandeldecreet heeft geleid tot een uitvoeriger en toegankelijker toelichting van het beleid door de Vlaamse Regering. Haar fractie heeft echter nog altijd een aantal bezorgdheden. Ze betreurt dat deze commissie pas in maart 2015 het jaarverslag van 2013 en het eerste halfjaarlijkse verslag van 2014 kan bespreken. Ze betreurt ook dat de cijfers over de toegekende vergunningen in bijlage 1 geen volledig beeld geven. Op die manier blijft het parlement in dit belangrijke dossier achter de feiten aan hollen.

Het Vlaams Vredesinstituut heeft een aantal voorstellen gedaan voor een sterkere parlementaire controle: gevoelige vergunningsdossiers tijdig rapporteren aan het Vlaams Parlement, rapporteren over het gebruik van alle vergunningen en de motivatie van weigeringen publiceren. Is de minister-president bereid om in de toekomst rekening te houden met die opmerkingen van het Vredesinstituut?

De Vlaamse administratie erkent dat men voor meer dan de helft van de Vlaamse export van militair materieel naar landen buiten de EU het eindgebruik niet kent. Dat vindt de spreekster een onrustwekkend cijfer. Er is alleen een contractuele band met een systeemintegrator die meestal afkomstig is uit de defensiegerelateerde industrie. Voor de uit- of doorvoer naar Israël kan men het uiteindelijke eindgebruik wel achterhalen. Waarom zou dat dan niet mogelijk zijn voor andere landen?

Hoeveel bedrijven hebben er gebruik gemaakt van de bindende ruling? Welke bedrijven waren dat? Hoeveel daarvan werden er uiteindelijk vergunningsplichtig en hoeveel niet?

De administratie houdt blijkbaar een consultatieronde over de evaluatie van het Wapenhandeldecreet en er wordt ook gevraagd naar voorstellen voor bijsturing. Wie wordt hierbij geconsulteerd en welke timing wordt daarbij gehanteerd? Heeft dat al voorstellen opgeleverd en zo ja, welke? Mevrouw Soens dringt erop aan dat het parlement bij die consultatieronde wordt betrokken. Haar fractie bepleit ook dat de evaluatie van het Wapenhandeldecreet zou worden uitgevoerd door een onafhankelijke instantie met voldoende expertise, in casu het Vlaams Vredesinstituut. Een evaluatie waarbij alleen de administratie betrokken is, kan immers niet geloofwaardig zijn.

Op haar vraag om uitleg over de IDEX-wapenbeurs (IDEX: International Defence Exhibition & Conference) in Abu Dhabi (*Hand. VI.Parl. 2014-15, C120*) heeft de minister geantwoord dat de on-holdmaatregel binnen de maand zou worden geëvalueerd. Ze wil weten hoever men daarmee staat. Eigenlijk zou dit constant moeten worden geëvalueerd.

Mevrouw Soens wijst er tot slot nog op dat in het halfjaarlijks verslag wordt vermeld dat een doorvoervergunning naar Saoedi-Arabië werd afgeleverd. Het gaat daar om een doorvoer van voertuigen en onderdelen (ML – categorie 06) van Zuid-Afrika naar Saoedi-Arabië. Waarom werd die vergunning toegekend?

De heer *Jan Van Esbroeck* zegt dat zijn fractie deze rapportering ervaart als een gunstige ontwikkeling. De leesbaarheid is verhoogd. Er wordt ook tegemoet gekomen aan de opmerkingen van het Vlaams Vredesinstituut, bijvoorbeeld over het Midden-Oosten, over de status van de buitenlandse industrie als eindgebruiker en over de catch-all. Zo komt de rapportering ook grotendeels tegemoet aan de verzuchtingen van deze commissie en van de verschillende stakeholders.

Het Wapenhandeldecreet is conform met de Europese regelgeving. De Vlaamse wapenindustrie is geen industrie van bommen en granaten, maar van hoogtechnologische ontwikkelingen die in verschillende sectoren kunnen worden gebruikt. De versoepeling kan ervoor zorgen dat de Vlaamse bedrijven op een gelijk veld komen met andere bedrijven in de omringende landen.

Voor de export buiten de EU wordt er systematisch gewerkt met vergunningen vooraf. In meer dan de helft van de gevallen is de eindgebruiker onbekend. Vermits het vooral gaat om hoogtechnologische materialen, is het vaak niet zo eenvoudig om de eindgebruiker vooraf te kennen. Men dient zich af te vragen waar de verantwoordelijkheid eigenlijk ligt: in Vlaanderen of bij de industrie die de in Vlaanderen geproduceerde onderdelen al dan niet gebruikt? Zijn er aanwijzingen dat deze manier van handelen een probleem zou zijn?

De heer Van Esbroeck vindt het positief dat de parlementaire controle wordt uitgebreid. Het is ook positief dat de bedrijven worden gevat door de uitbreiding van de controles vooraf. Zij hebben er alle belang bij om dit goed in te schatten en er snel over te rapporteren. De sancties bij eventueel misbruik zijn namelijk van doorslaggevende aard.

Er is sprake van een harmonisering van het beleid op het Europese niveau. In welke mate wordt Vlaanderen daarbij betrokken? Hoe verloopt die Europese harmonisering binnen de internationale context? Kan de minister-president meer duidelijkheid geven over de door mevrouw Soens al vermelde doorvoer naar Saoedi-Arabië?

De heer Van Esbroeck wil nog weten of er wijzigingen te verwachten zijn in de lijst van landen die on hold werden gezet. Hij vraagt tot slot ook naar de stand van zaken rond de overdracht van kennis. Zijn er op dat vlak bepaalde knelpunten?

De heer *Wouter Vanbesien* vindt dat Vlaanderen op het vlak van de wapenhandel een traditie hoog te houden heeft. Sinds de wapenhandel een regionale bevoegdheid geworden is, is Vlaanderen daar altijd zeer correct mee omgegaan. Er werd ook een Vlaams Vredesinstituut uitgebouwd. De Vlaamse beweging is trouwens altijd al hand in hand gegaan met de pacifistische idee van 'Nooit meer oorlog'.

Met dit rapport en het advies daarover van het Vredesinstituut, komen er echter nogal wat zwakheden bloot te liggen. De minister-president kondigt een evaluatie aan van het Wapenhandeldecreet, maar toont zich tegelijk een verdediger van de huidige praktijk. Op de opmerking dat de eindgebruiker vaak onbekend blijft, antwoordt hij dat de finale gebruiker wel gekend is. Op de vaststelling dat er bij een algemene of globale vergunning alleen een controle achteraf is, zegt hij dat er niet zoveel dergelijke vergunningen zijn en dat er misschien ook niet veel meer bijkomen. De heer Vanbesien benadrukt dat de gemelde problemen ernstig moeten worden genomen. Vermoedelijk zal het kabinet de regie van de evaluatie van het decreet in handen nemen. Hij dringt erop aan dat het Vlaams Vredesinstituut belast wordt met die evaluatie en vraagt dat het parlement hierover een duidelijk standpunt zou innemen.

De heer *Joris Poschet* heeft begrepen dat een evaluatie van het decreet in het vooruitzicht wordt gesteld. De vragen die in deze vergadering werden gesteld kunnen voeding geven aan dat debat. De heer Van Esbroeck stelde dat er gekeken moet worden naar de verantwoordelijkheid voor het eindgebruik, hijzelf denkt dat dit een gedeelde verantwoordelijkheid is. In bepaalde gevallen is de eindgebruiker onbekend. Hoe wil men voorkomen dat deze wapensystemen uiteindelijk toch in conflictgebieden terechtkomen?

Het Vlaams Vredesinstituut heeft eerder al opgemerkt dat sommige dual-use-producten een risico vormen voor nucleaire proliferatie. Welke garanties kan de Vlaamse overheid op dit vlak inbouwen?

De algemene vergunningen blijven een controversieel punt. In andere EU-lidstaten, zoals Nederland en Duitsland, gaat men daar voorzichtiger mee om. De algemene vergunningen in deze landen bepalen precies welke categorieën van defensieproducten onder algemene vergunning worden geplaatst en welke niet. Hoe schat de minister-president de gevoeligheid van producten en overdrachten in vooraleer hij ze onder het principe van de algemene vergunningen plaatst? Heeft hij al enig onderzoek laten doen naar hoe dit in andere EU-lidstaten gebeurt? Zo neen, waarom niet? Zo ja, kan hij dit toepassen in Vlaanderen?

Transitgoederen worden niet aan een systematische vergunningsplicht onderworpen. Zo wordt een belangrijk controlemiddel uit handen gegeven. Bij de goederen die wel vergunningsplichtig zijn, leidt die verplichting tot belangrijke administratieve lasten. Hoe kan een evenwicht worden gevonden tussen ethiek en economische belangen?

De heer *Karim Van Overmeire* sluit zich aan bij deze laatste vraag. Hij kan akkoord gaan met de opmerking van de heer Vanbesien over de pacifistische traditie van Vlaanderen. Vlaanderen mag zich inzake de wapenhandel echter niet rigider opstellen dan de omringende landen, zoals de heer Kennes al stelde. Het moet optreden binnen een gemeenschappelijk Europees kader. De vraag moet zijn wat het Vlaamse aandeel is binnen de Europese wapenhandel, wat het Europese aandeel is in de wapenhandel op wereldniveau en over welk materiaal het gaat. Dergelijk overzicht zou het debat tot zijn juiste proporties herleiden en zou het mogelijk maken de juiste conclusies te trekken.

De heer Van Overmeire vindt het goed dat het Wapenhandeldecreet door een onafhankelijke instantie zou worden geëvalueerd. De vraag is echter hoe het begrip onafhankelijk wordt gedefinieerd en welke opdracht aan die onafhankelijke instantie wordt gegeven. Hij wil ook weten wanneer die evaluatie voorzien is.

De heer *Rik Daems* vraagt of het mogelijk is om de timing van de rapportering te versnellen. Vandaag gaat het namelijk over het jaarrapport van 2013 en over het eerste halfjaarlijkse rapport van 2014.

Bij de wapenindustrie in dit land gaat het over, afgerond, een miljard euro in België en 350 miljoen euro in Vlaanderen. Blijkens het rapport van het Vlaams Vredesinstituut neemt de export toe. Over de orde van grootte wil hij graag wat meer uitleg. De hoofdmoot van de export gaat naar andere EU-landen, naar de Verenigde Staten en naar het Midden-Oosten. Die laatste regio ligt natuurlijk het gevoeligst. Hoe is die verhouding? Een ander probleem is dat de statistieken vaak opgemaakt zijn op Belgisch niveau. De Waalse export gaat over voertuigen, wapens en munitie. In Vlaanderen gaat het meer over technologische producten, bijvoorbeeld beeldschermen. In de context van een conflict kunnen die natuurlijk even dodelijk zijn.

Het Wapenhandeldecreet verdient inderdaad een evaluatie. Hoe kan het parlement toetsen of het regeringsbeleid inderdaad een goed evenwicht vindt tussen het ethische en het economische element? De opmerkingen over het voorliggende verslag verdienen een antwoord. Klopt het dat de helft van de voorheen gecontroleerde export blijkbaar niet langer wordt gecontroleerd? Het zou gaan over een aantal heel specifieke producten die vroeger op een lijst stonden en nu niet meer. De beeldschermen voor vliegtuigen zijn daarvan een goed voorbeeld. Stellen dat dit niet meer gecontroleerd wordt, is wat kort door de bocht. De heer Daems wil dus af van stigmatisering, maar evenzeer van onderschatting van het probleem.

Bij de export naar landen buiten de EU blijft het eindgebruik in meer dan de helft van de gevallen onbekend, merkt het Vlaams Vredesinstituut op in zijn advies. Is dat correct of is het al te streng geformuleerd? Het gaat opnieuw om categorieën van producten die op bepaalde lijsten niet meer voorkomen en de vraag is of men hiermee in een betwiste zone zit.

Welke timing zal voor de evaluatie van het Wapenhandeldecreet worden gehanteerd? Hij suggereert dat de regering een evaluatietraject zou bepalen en dat de commissieleden daarover hun mening zouden geven.

De afweging tussen ethische en economische belangen ligt ook voor de heer Daems heel moeilijk. Soms moet gewoon een keuze worden gemaakt, zonder heiliger te zijn dan de paus. Uit de antwoorden van de minister-president moet blijken welke hoogtechnologische Vlaamse producten er eventueel worden gebruikt binnen een militaire context, op ongewenste plaatsen. Op basis van die informatie kan de commissie dan oordelen of een aanpassing van het decreet al dan niet noodzakelijk is.

De heer *Karim Van Overmeire* is het met de heer Daems eens dat een beeldscherm even dodelijk kan zijn als een kogel. Hij benadrukt echter dat het niet alleen gaat over een afweging tussen het economische en het ethische aspect. We leven immers niet in een perfecte wereld waar alle mensen vreedzaam met elkaar omgaan. Soms is het, helaas, nodig om mensen van wapens te voorzien. Zo vindt hij het een goede zaak dat de Koerden die momenteel Islamitische Staat (IS) bevechten in Irak, over het nodige wapentuig beschikken. De belangrijkste vraag is volgens hem of er zaken gebeuren die niet te controleren vallen en waarbij de wetgeving wordt omzeild.

De heer *Wouter Vanbesien* benadrukt dat geen enkel parlementslid beweert dat wapenhandel ongeoorloofd is, zoals de heer Van Overmeire lijkt te suggereren. Er zijn internationale rechtsregels die wel degelijk een houvast bieden om uit te maken of de economische belangen al dan niet ondergeschikt moeten worden gemaakt aan de ethiek. Op dat vlak kan Vlaanderen, gezien de traditie hier, een voortrekkersrol spelen. De eerdere discussies over de antipersoonsmijnen en de clusterbommen tonen aan dat voortrekkers een belangrijke rol kunnen spelen. Dat zou beter zijn dan zich te laten platslaan door het argument dat Vlaanderen zichzelf geen concurrentieel nadeel mag berokkenen.

De heer *Ward Kennes* denkt dat met deze ethische vraag het hart van het debat wordt aangeraakt. Mensen doden of verwonden is altijd verwerpelijk. De vraag is in welke omstandigheden mensen in staat moeten worden gesteld om zich te verdedigen. Als men dat doet, moet men zich bovendien afvragen welke risico's er zijn dat de wapens toch verkeerd gebruikt worden of in verkeerde handen terechtkomen.

Hij stipt voorts aan dat hij met zijn opmerking over Europa bedoelde dat het geen zin heeft zichzelf om louter symbolische redenen nadeel te berokkenen. Als andere landen wapens leveren aan diezelfde verkeerde mensen, dan werd er een economisch verlies geleden zonder daar iemand mee te helpen. Daarom hecht hij zoveel belang aan Europese samenwerking, met de bedoeling om de wapenhandel in goede banen te leiden op basis van ethische normen. Hij gelooft echter ook wel in een voortrekkersrol. Vlaanderen, dat een belangrijke doorvoerfunctie heeft omwille van de logistiek, kan een voorbeeldfunctie vervullen.

1.2. Antwoorden van de minister-president

Minister-president *Geert Bourgeois* vraagt om punctuele vragen in de mate van het mogelijke schriftelijk in te dienen, zodat ze ook schriftelijk kunnen beantwoord

worden en zodat er over de overblijvende fundamentele vragen desgevallend een discussie kan worden gevoerd. Die formule is overigens ook voor heel wat andere dossiers aangewezen, want het is nu eenmaal vaak niet mogelijk om ter vergadering te antwoorden op vragen die opzoekingswerk vergen. Hij herhaalt voorts dat de bespreking van de voorliggende verslagen vertraging heeft opgelopen door het verkiezingsjaar en door het uitwerken van een tool. Het is de bedoeling om het jaarverslag 2014 in mei in te dienen. Het voorlopige verslag staat trouwens, zoals al gezegd, nu al online.

De minister-president zal vragen om bij weigeringen meer uitleg te geven over de gehanteerde criteria en om in de mate van het mogelijke meer gedetailleerd te rapporteren over gevoelige zaken, al zal het niet altijd gemakkelijk zijn het Vlaamse aandeel eruit te lichten.

Verschillende parlementsleden hebben het gehad over wat de essentie van de zaak werd genoemd. De Vlaamse Regering dient echter het bestaande decreet uit te voeren. De administratie legt na grondig onderzoek dossiers voor aan de minister en is daarbij gebonden door het zeer uitgebreide artikel 26 van het decreet, dat criteria bepaalt voor uit- en doorvoer. Dat decreet bepaalt in zijn eerste paragraaf: "§1. Iedere aanvraag van uit- of doorvoer wordt getoetst aan de volgende criteria, gebaseerd op artikel 2 van het Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB van de Raad van 8 december 2008 tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor de controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie. Die criteria omvatten:

- 1° de naleving van de internationale verplichtingen en verbintenissen van België, in het bijzonder de door de VN-Veiligheidsraad of de EU aangenomen sancties, overeenkomsten ter zake van non-proliferatie en andere onderwerpen, alsook andere internationale verplichtingen;
- 2° de eerbiediging van de mensenrechten in het land van eindgebruik en de naleving van het internationaal humanitair recht door dat land;
- 3° de interne situatie van het land van eindgebruik ten gevolge van spanningen of gewapende conflicten;
- 4° de handhaving van vrede, veiligheid en stabiliteit in de ontvangende regio;
- 5° de nationale veiligheid van het Vlaamse Gewest en België, van de lidstaten van de EU, van de gebieden waarvan een van de lidstaten de buitenlandse betrekkingen behartigt, alsook van bevriende landen of bondgenoten;
- 6° het gedrag van het land dat de goederen of technologie in kwestie koopt tegenover de internationale gemeenschap, namelijk de houding van dat land tegenover terrorisme, de aard van zijn bondgenootschappen en de eerbiediging van het internationaal recht;
- 7° het gevaar dat de goederen of technologie in kwestie in het land van bestemming of in het land van eindgebruik een andere bestemming krijgen of onder ongewenste voorwaarden opnieuw worden uitgevoerd;
- 8° de compatibiliteit van de levering van de goederen in kwestie of technologie met de technische en economische capaciteit van het land van eindgebruik, rekening houdend met de wenselijkheid dat de staten aan hun legitieme behoeften op het vlak van veiligheid en defensie voldoen met zo gering mogelijke aanwending van menselijk en economisch potentieel voor bewapening."

In de eveneens zeer uitgebreide paragrafen 2 tot 9 wordt vervolgens omstandig gepreciseerd in welke gevallen uitvoer geweigerd wordt. Het komt aan de Vlaamse Regering toe om die zeer gedetailleerde regeling uit te voeren.

De daling van de uitvoercijfers in het rapport heeft te maken met het verdwijnen van de catch-allcontrole op overbrengingen binnen de EU, conform de Europese regelgeving. De meer beperkte catch-allcontrole op uitvoer naar landen buiten de EU heeft te maken met de implementatie van het Wapenhandeldecreet. De controle op zuiver civiele goederen die worden uitgevoerd naar eindgebruikers van

militaire aard wordt daarin namelijk beperkt tot goederen die daadwerkelijk schade kunnen toebrengen en die als gewelddoel kunnen worden ingezet.

Wat de evaluatie van het Wapenhandeldecreet betreft, werd in de beleidsnota aangekondigd dat zal worden onderzocht of bepaalde onderdelen van het decreet moeten worden herzien. De Vlaamse Regering heeft nog niet beslist hoe ze dat wil aanpakken. Het Departement internationaal Vlaanderen (DiV) heeft trouwens al ervaring met decreetsevaluatie. Het heeft al het Reisbureaudecreet geëvalueerd en er wordt aan een evaluatie van het Logiesdecreet gewerkt. Op basis van dat onderzoek zal er nog voor het zomerreces een conceptnota worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement als basis voor een dialoog met de diverse belanghebbenden. Hijzelf vindt het nog vroeg voor een grondige evaluatie van het decreet, want er wordt nu nog maar een eerste keer over gerapporteerd. Het parlement is echter vrij om dat te doen. Het kan daar desgewenst ook het Vlaams Vredesinstituut voor inschakelen.

1.3. Bijkomende opmerkingen

De heer *Rik Daems*, voorzitter, merkt op dat de commissieleden tegen de volgende vergadering de vragen die nog niet zijn beantwoord, of bijkomende vragen schriftelijk kunnen indienen. De minister zal die dan schriftelijk beantwoorden, waarna de discussie kan worden afgerond in een volgende vergadering.

De heer *Wouter Vanbesien* heeft begrepen dat de minister-president geen probleem heeft met een decreetsevaluatie waarbij het Vredesinstituut betrokken is. Hij vraagt om die vraag formeel te agenderen in de commissie.

2. Bespreking op 31 maart 2015

De heer *Rik Daems*, voorzitter, wijst erop dat door CD&V en sp.a schriftelijke vragen werden ingediend. Daarop werd uitgebreid schriftelijk geantwoord door de minister-president (bijlage). Mede in het licht van het gegeven dat het verslag over 2014 in mei zal worden ingediend, vraagt hij om zo mogelijk de bespreking vandaag af te ronden. Wie dat wil kan uiteraard nog bijkomende vragen stellen en desgevallend kan ook nog een schriftelijke vraag worden ingediend.

2.1. Vragen en opmerkingen van leden

De heer *Ward Kennes* dankt de minister-president voor de gedetailleerde en afdoende antwoorden die werden verstrekt. Hij heeft dan ook geen verdere vragen meer over het voorliggend verslag, maar wel over hoe het nu verder moet met het huidige decreet. De minister-president gaf aan dat een evaluatie nog niet aan de orde is gezien de korte tijd dat het decreet al in werking is, maar uit de voorliggende verslagen blijkt dat er toch al een aantal zaken aan de oppervlakte zijn gekomen. De vraag is of er daarbij aspecten zijn die nu al kunnen worden bekeken, zoals de wijze waarop de diverse Europese landen omgaan met de nieuwe Europese richtlijn.

Mevrouw *Tine Soens* is verheugd over de uitgebreide schriftelijke antwoorden van de minister-president. In één van die antwoorden wordt gesteld: "Als mijn diensten of ikzelf een wederuitvoerverbintenis bij een uitvoer naar een partnerland om een of de andere reden nuttig achten, kan dit echter steeds.". De vraag is of dat ook gebeurt. Zijn er gevallen waarbij dit ook effectief werd toegepast?

Over de evaluatie van het Wapenhandeldecreet, stelt de minister-president dat daar drie partijen bij betrokken zijn: het parlement, de administratie en de bedrijven. Waarom wordt het middenveld daar niet vermeld?

In verband met de on-holdmaatregel, wordt gesteld dat “voor Saoedi-Arabië verder geen on-holdmaatregel geldt maar wel dat uitvoer naar Saoedi-Arabië onderworpen is aan de verplichting van wederuitvoertoestemming”. Mevrouw Soens vraagt om die on-holdmaatregel, toch zeker voor Saoedi-Arabië, opnieuw te bekijken. Zij verwijst naar de recente gebeurtenissen in Jemen en naar de berichten over het feit dat Saoedi-Arabië een vluchtelingenkamp van de Verenigde Naties (VN) zou hebben gebombardeerd. Dit zal vermoedelijk dan wel aan bod komen in het jaarverslag over 2014, maar blijkbaar is er in dat jaar opnieuw uitgevoerd naar het leger van Saoedi-Arabië, beschermingskledij meer bepaald. Voor een doorvoer van gepantserde voertuigen voor veiligheids- en ordehandhavingsdoeleinden naar Saoedi-Arabië werd de vergunning geweigerd op basis van onder meer een risico voor mensenrechtenschendingen. Waarom werd dat voor de uitvoer in 2014 niet meegenomen, want de mensenrechtenschendingen in Saoedi-Arabië zijn ondertussen toch niet gestopt?

De heer *Jan Van Esbroeck* vraagt in verband met het overzicht van de landen die op de on-holdlijst staan, of er indicaties zijn dat die lijst zal worden gewijzigd. Wordt er overwogen om daar landen aan toe te voegen, of veeleer om landen te schrappen?

2.2. Antwoorden

Minister-president *Geert Bourgeois* antwoordt op de eerste vraag van mevrouw Soens dat dit altijd gebeurt voor Saoedi-Arabië. Op haar vraag over de on-hold-criteria zal worden geantwoord door een hier aanwezige vertegenwoordiger van het DiV. Wat een evaluatie van het Wapenhandeldecreet betreft, herhaalt hij dat het daarvoor nog te vroeg is. Zoals bij de vorige bespreking al werd aangegeven, zal er nog vóór het zomerreces een conceptnota worden ingediend bij het Vlaams Parlement. Daarvoor loopt een brede consultatieronde, met een consultatie via de website en een seminarie met Agoria en Pax Christi, die beide nog documenten kunnen indienen als bijdrage aan de evaluatie.

De heer *Tom Nijs*, jurist bij het DiV, Dienst Controle Strategische Goederen, zegt dat de on-holdmaatregel is ontstaan naar aanleiding van de Arabische Lente en de potentiële uitvoer naar landen waartegen mogelijk een wapenembargo zou kunnen gelden, maar waarbij dat om bepaalde redenen niet mogelijk is. Zo is door de aanwezigheid van Rusland in de Veiligheidsraad geen VN-embargo mogelijk. Met de on-holdmaatregel werd gepoogd om op dat soort van situaties te focussen. Telkens wordt beoordeeld of een uitvoer naar het land in kwestie een schending van de criteria van het Wapenhandeldecreet zou kunnen inhouden.

2.3. Bijkomende opmerkingen en antwoorden

Mevrouw *Tine Soens* stipt nog aan dat in verband met de wederuitvoerverbindingen, in het schriftelijk antwoord wordt gesteld dat als dit bij een uitvoer naar een partnerland om een of de andere reden nuttig wordt geacht, het steeds kan. De vraag is of dat ook effectief wordt toegepast voor partnerlanden, wat Saoedi-Arabië toch niet is voor Vlaanderen.

Wat de evaluatie van het decreet betreft, is in het schriftelijk antwoord nergens sprake van het middenveld, maar het verheugt mevrouw Soens dat het blijkbaar toch wordt betrokken. En wat de on-holdmaatregel aangaat, zegt ze dat er weliswaar geen VN-embargo tegen Saoedi-Arabië is, maar dat men zich toch vragen kan stellen bij uitvoer naar een land waar fundamentele schendingen van de mensenrechten plaatsvinden, waar bloggers met zweepslagen worden bestraft en dat vluchtelingenkampen in buurlanden bombardeert. Mevrouw Soens vraagt daarom dat de on-holdmaatregel ook voor Saoedi-Arabië opnieuw wordt bekeken en dat daar zeer omzichtig mee wordt omgegaan.

Minister-president *Geert Bourgeois* zegt dat voor Saoedi-Arabië het advies tot nog toe is dat de wederuitvoerverbintenis een garantie is. Hij zal de vraag stellen of er nieuwe elementen zijn om tot een on hold over te gaan. Op de eerste vraag van mevrouw Soens is het antwoord dat dit inderdaad kan, maar dat het tot nog toe niet gebeurd is.

Rik DAEMS,
voorzitter

Tine SOENS
Jan VAN ESBROECK,
verslaggevers

BIJLAGE:
Schriftelijke antwoorden

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD

op vragen over Jaarverslag Wapenhandel 2013 / Halfjaarlijks Verslag Wapenhandel Eerste Semester 2014
van **WARD KENNES / JORIS POSCHET / SP.A**

WARD KENNES

1. **Werd er over alle uitvoeringsbesluiten en de administratieve praktijk in het kader van de implementatie van het nieuwe Wapenhandeldecreet verslag uitgebracht zodat de commissie daadwerkelijk kan toezien op de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het beleid? Dit is wel het geval over de vertaling van de catch-all bepaling naar de vragenlijst en over de ruling. Maar zijn er ook nog andere besluiten en praktijken?**

De **formele uitvoering** van het Wapenhandeldecreet zit volledig vervat in het Wapenhandelbesluit van 20 juli 2012. Ook de algemene vergunningen maken deel uit van dat Wapenhandelbesluit, zie daarvoor bijlagen 5 t/m 9 van het Wapenhandelbesluit.

De instrumenten waarmee de Commissie kan toezien op de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het beleid zijn de maandelijkse verslagen, het halfjaarlijkse verslag en het jaarverslag.

Ik wijs u er op dat het jaarverslag 2013 al heel wat toelichting over de uitvoering van het beleid verschaft. Ik heb ook al eerder aangegeven dat we dit nog zullen uitbreiden, onder meer met informatie over de motivering van weigeringen.

Wat betreft de praktische uitvoering van het decreet verwees u zelf al naar de **interpretatierichtlijn over de toepassing van de catch-all bepaling**, die publiek beschikbaar is en ook de basis vormt van de aanvraag van een schriftelijke bevestiging.

Daarnaast verwijs ik nog naar twee andere elementen, namelijk het **online rapporteringsinstrument "E-Rapportering Strategische Goederen"** en het **sjabloon van eindgebruikersverklaring**.

Naar het online rapporteringsinstrument wordt al in het jaarverslag 2013 verwezen; dit zal ook uitgebreid toegelicht worden in het definitieve jaarverslag 2014.

Het sjabloon van eindgebruikersverklaring is een belangrijk instrument in de controle op het eindgebruik dat aanvragers van vergunningen en eindgebruikers dwingt om de nodige informatie aan te leveren.

Net zoals de interpretatierichtlijn over de toepassing van de catch-all bepaling is het beschikbaar op de website van de dienst Controle Strategische Goederen.

2. **Het is positief dat bijzondere aandacht gegeven wordt aan de relatief grote export naar het Midden-Oosten. In welke mate schrijft Vlaanderen zich in een gemeenschappelijk Europees standpunt in , waarin de vergunnings- en weigeringspolitiek van de EU-partners een belangrijk element vormen? Is de kans bovendien niet groot dat we vertekend beeld krijgen over export naar Midden-Oosten én Maghreb juist omdat we de eindgebruiker niet altijd kennen? Hoe kan dit volgens u daadwerkelijk worden gecontroleerd?**

Eerst en vooral moet het beeld van de omvangrijke uitvoer van wapens en militair materiaal vanuit Vlaanderen naar het Midden-Oosten bijgesteld worden.

Voor 2013 gaat het over **zes definitieve uitvoervergunningen** met eindgebruik in het Midden-Oosten of Noord-Afrika, waarvan twee voor de strijdkrachten van NAVO- en Wassenaarlidstaat Turkije (onderdelen van voertuigen), één voor de politie in Oman (nachtkijkers), één voor de strijdkrachten van de VAE (onderdelen van voertuigen), één voor de strijdkrachten van Qatar (onderdelen van voertuigen) en één voor de Algerijnse marine (nachtkijkers). Deze vergunningen vertegenwoordigen een waarde van 405.165,75 euro.

Er waren in 2013 ook **twee doorvoervergunningen** voor de levering van Amerikaanse goederen aan de Jordaanse krijgsmacht in het kader van een militair samenwerkingsprogramma. Deze vergunningen vertegenwoordigden een waarde van 8.693.480,44 euro.

Ter vergelijking, het jaarverslag van de **Europese Unie** meldt voor 2013 voor het Midden-Oosten 4606 vergunningen voor een waarde van 7.653. 342.603 euro en voor Noord-Afrika 473 vergunningen voor een waarde van 1.897.103.782 euro. In **totaal** gaat het dus voor de EU over een uitvoer van ruim **9,5 miljard euro**.

Voor 2014 gaat het over **twaalf definitieve uitvoervergunningen** met eindgebruik in het Midden-Oosten of Noord-Afrika,

- één voor een wapenhandelaar in Koeweit (vier jachtgeweren),
- één voor een jager in Tunesië (1 jachtgeweer),
- één voor de Omaanse strijdkrachten (onderdelen van voertuigen),
- twee voor de Libanese strijdkrachten (onderdelen van voertuigen),
- één voor de Saoedische Nationale Garde (beschermingskledij tegen chemische, biologische en nucleaire wapens en aanvallen),
- één voor de Amiri Guard van Qatar (schietoefenapparatuur) en
- vijf voor de strijdkrachten van de VAE (visualisatieschermen, beeldvormingsapparatuur, vuurleidingssystemen en onderdelen van voertuigen).

De totale waarde van deze vergunningen was net geen acht miljoen euro, waarvan ruim zes miljoen euro voor de strijdkrachten van de VAE.

Sowieso zijn we in **Vlaanderen bijzonder restrictief t.a.v. uitvoer naar het Midden-Oosten**, getuige daarvan het Israëlbeleid en het onholdbeleid t.a.v. landen in het Midden-Oosten die de afgelopen jaren met geweld te maken hebben gehad in het licht van de zogenaamde Arabische Lente.

We kaarten deze **problematiek actief aan ook op Europees niveau**. Zo is in de Raadswerkgroep over Export van Conventionele Wapens op initiatief van mijn diensten al verschillende keren gediscussieerd over uitvoer naar landen die binnen Vlaanderen on-hold staan. Ook op politiek niveau streeft België steeds naar een harmonisatie van het uitvoerbeleid en beperkende maatregelen.

De vraag over een mogelijk vertekend beeld over de Vlaamse export naar het Midden-Oosten én de Maghreb omdat we bij uitvoer (naar de defensiegerelateerde industrie) in andere landen de eindgebruiker niet altijd kennen vraagt om een genuanceerd antwoord.

Het Wapenhandeldecreet voorziet de nodige mogelijkheden en verplichtingen om het eindgebruik van Vlaamse goederen verder te controleren en te beheren, inclusief na de uitvoer van de goederen in kwestie.

Die regeling is zowel gebaseerd op het streven om ongewenste wederuitvoer van goederen te vermijden als op vertrouwen in partners.

Het decreet bevat voor de gevallen waarin dit noodzakelijk is de verplichting om het eindgebruik ook nog na de uitvoer te controleren, bij wijze van een **wederuitvoerverbintenis**.

Wat betreft uitvoer van Vlaamse onderdelen naar de defensiegerelateerde industrie in bepaalde partnerlanden met efficiënte exportcontrolesystemen is een principiële vertrouwen in hun controle op de uitvoer van de wapensystemen met daarin Vlaamse onderdelen echter gerechtvaardigd, ook als het Midden-Oosten of de Maghreb de bestemming is.

Wat betreft EU-lidstaten verplicht richtlijn 2009/43 zelfs tot dergelijk vertrouwen als het gaat over onderdelen. Daarenboven bevat het decreet een algemene informatieverplichting als verkrijgers van vergunningen kennis hebben van de wederuitvoer van goederen die zij hebben uitgevoerd.

Zie ook het antwoord op vraag 5 voor een meer uitgebreide toelichting.

- 3. In mei 2012 adviseerde het Vlaams Vredesinstituut om bij aanvragen voor uitvoer- en doorvoervergunningen naar de Arabische wereld de verschillende beoordelingscriteria te interpreteren met het oog op conflictpreventie en de criteria die betrekking hadden op mensenrechten, interne spanningen of gewapende conflicten, regionale vrede en veiligheid en het risico op afwending of ongewenste wederuitvoer, zwaarder te laten doorwegen dan voorheen. Is daar gevolg aan gegeven sindsdien? Zo neen waarom niet?**

Het advies van het Vredesinstituut was op dit punt overbodig.

Alle uit- en doorvoer wordt immers rigoureus getoetst aan de criteria van het Wapenhandeldecreeet, niet alleen deze naar de Arabische wereld.

Ik wijs opnieuw naar het on-hold beleid. De on hold maatregelen t.a.v. verschillende landen in het Midden-Oosten houden in feite in dat we oordelen dat momenteel elke uit- en doorvoer naar een overheidsinstantie in de betreffende landen in strijd zou zijn met de criteria van het Wapenhandeldecreeet.

- 4. Alle handelsstromen die voordien onder de 'catch all' vielen, kunnen nu zonder vergunning of controle gebeuren. Hierdoor heeft het Vlaams parlement geen zicht meer heeft op de transacties waar het vroeger wel controle over had. Heeft u nog enig zicht over hoeveel dossiers het hier gaat en welk waarde ze vertegenwoordigen? Is er nood, zoals we al bij vorige gelegenheden hebben aangestipt, om dit catch-all principe te evalueren?**

Laat mij beginnen met opnieuw te wijzen op de eigenheid van een catch-all bepaling.

Het gaat over het creëren van een mogelijkheid om handelsstromen van goederen te controleren **die op geen enkele controlelijst voorkomen**, maar waarvan we toch om een of de andere reden vinden dat ze moeten gecontroleerd worden.

De catch-all bepaling uit het KB van 8 maart 1993 werd in het Wapenhandeldecreet hervormd omdat het aanvoelen was dat de controle op handelsstromen van eender welke goederen richting militaire gebruikers niets meer te maken had met de controle op de uit-, doorvoer en overbrenging van "strategische goederen" en zeker niet van "wapens" zoals ook "catch-all goederen" vaak doch onterecht werden genoemd.

Als het daarbij gaat over de enige categorie van "catch-all goederen" die steeds weer wordt aangehaald, "visualisatieschermen" wil ik hier in dat opzicht de mythe uit de wereld helpen dat het zou gaan over "visualisatieschermen" die speciaal ontworpen zijn voor gevechtsvliegtuigen of oorlogsbotten.

Dergelijke schermen zijn defensiegerelateerde producten, opgenomen in de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen, en hebben bij uitvoer dus altijd een vergunning nodig hebben. Het gaat wel bijvoorbeeld over "visualisatieschermen" die werden geleverd aan militaire ziekenhuizen en alleen maar een vergunning nodig hadden omdat het ging over uitvoer naar een militair ziekenhuis, terwijl leveringen van identiek dezelfde schermen aan civiele ziekenhuizen zonder vergunning konden gebeuren.

Om die reden werd de catch-all bepaling in het Wapenhandeldecreet gefocust op handelsstromen van **goederen die omwille van hun aard en mogelijk gebruik wel dezelfde aandacht verdienen als de "strategische goederen"** die voorkomen op de verschillende controlelijsten (de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen, de lijst van ordehandhavingsmateriaal in Bijlage 3 van het Wapenhandelbesluit van 20 juli 2012 en de lijst van producten voor tweërlei gebruik in Bijlage I van dual-use verordening 428/2009).

Aangezien werd overeengekomen dat enkel nog de goederen die onder de nieuwe catch-all bepaling van het Wapenhandeldecreet vallen dezelfde aandacht verdienen als de "strategische goederen" op de verschillende controlelijsten, verlopen de handelsstromen van goederen die daar niet onder vallen nu vrij, ook als het gaat over leveringen aan militaire gebruikers. Dat is ook logisch, het gaat dan immers over zuiver civiele goederen.

Ik heb al eerder gezegd dat met de toepassing van de catch-all bepaling in de voorbije twee jaar louter uitvoering geven werd aan de regeling die in 2012 op brede steun binnen de meerderheid kon rekenen.

Om deze redenen zie ik dan ook geen aanleiding om aan de bestaande catch-all controle te sleutelen.

JORIS POSCHET

5. **Hoewel de regering een verscherpte eindgebruikersgarantie in sommige gevallen heeft ingeschreven, toch blijkt in de vele gevallen de uiteindelijke eindgebruiker onbekend. Hoe gaat u dit probleem aanpakken? Op welke wijze kan voorkomen worden dat deze wapensystemen uiteindelijk toch in conflictgebieden terechtkomen? Hoe kan men het wapenhandeldecreet strikter interpreteren inzake het uiteindelijke eindgebruik? Bent u bereid dit te evalueren en zo nodig aan te passen?**

Als u zegt dat in vele gevallen de **uiteindelijke eindgebruiker** onbekend is, ga ik er van uit dat u bedoelt dat in vele gevallen een defensiegerelateerd bedrijf de laatst gerapporteerde gebruiker is en niet een krijgsmacht, ordehandhavingsinstantie of andere veiligheidsdienst. Dat is een belangrijke nuance. Ik heb immers eerder al toegelicht dat de "eindgebruiker" volgens de definitie in het Wapenhandeldecreet altijd bekend is (zie artikel 2, punt 7). Het gaat daarbij over "de op het moment van de beslissing over de vergunningsaanvraag laatst bekende natuurlijke persoon of rechtspersoon waaraan het gebruik van de over te brengen of uit te voeren goederen zal toevallen".

Met de definities, de verplichtingen en instrumenten omtrent controle op het eindgebruik in het Wapenhandeldecreet is bijgevolg niets fout.

Het Wapenhandeldecreet **verplicht aanvragers** van een vergunning in het kader van de vergunningsprocedure nu al om tot op het moment van de beslissing alle **informatie over de eindgebruiker en het eindgebruik van de goederen in kwestie medelen**.

Ze zijn in dat opzicht verplicht om actief informatie bij hun klanten op te vragen. Als de aanvrager van een vergunning voor de uitvoer van onderdelen naar een systeemintegrator de finale concrete gebruiker van het gehele wapensysteem al kent moet hij deze dus opgeven.

Ook de **eindgebruiker zelf heeft in dat opzicht een actieve rol** omdat hij verplicht is om in zijn eindgebruikersverklaring het eindgebruik te beschrijven. Het sjabloon van eindgebruikersverklaring dat de administratie heeft opgesteld geeft heel duidelijk aan dat daarvan een gedetailleerde beschrijving nodig is.

Als in het kader van een vergunningsprocedure de aanvrager van de vergunning en de eindgebruiker hun informatieverplichtingen correct vervuld hebben en de laatste gekende gebruiker een

defensiegerelateerd bedrijf is, moeten mijn diensten op die basis werken.

Ik voeg daar wel aan toe dat in de behandeling van dossiers **mijn diensten** ook bij uitvoer naar defensiegerelateerde industrie **zelf ook mogelijk verder eindgebruik onderzoeken**. Als uit dat onderzoek concrete elementen naar boven komen, worden deze natuurlijk altijd in rekening gebracht en worden, waar nodig, de nodige maatregelen getroffen.

Het Wapenhandeldecreet voorziet in die zin de **nodige mogelijkheden en verplichtingen om het eindgebruik verder te controleren en te beheren**, inclusief na de uitvoer van de goederen in kwestie. Ik verwijs daarbij naar het algemene artikel 12 en de specifieke artikelen 19 en 24. De maatregel die hier het meeste aandacht krijgt is het opleggen van een verklaring van de eindgebruiker waarin deze zich er toe verbindt om bij een eventuele wederuitvoer de toestemming van de Vlaamse Regering te vragen, de zogenaamde **“wederuitvoerverbintenis”**.

Wat betreft de effectiviteit van het exportcontrolesysteem van het land van bestemming en / of eindgebruik is het zo dat we vertrouwen hebben in onze partners.

Het is daarom dat de verplichte wederuitvoerverbintenis niet toepasselijk is als het land van eindgebruik een lidstaat van de EU of de NAVO is, of een betrouwbare lidstaat van het Wassenaar Arrangement, waarmee alle lidstaten behalve Rusland en Oekraïne bedoeld worden.

Dit is gebaseerd op het principiële vertrouwen dat we in onze partners hebben dat ze de eventuele wederuitvoer van de Vlaamse goederen op een gedegen, ethische manier te controleren. Voor deze partners is er dan ook geen aantoonbare reden om elke uitvoer aan een wederuitvoerverbintenis te onderwerpen. Als mijn diensten of ikzelf een wederuitvoerverbintenis bij een uitvoer naar een partnerland om een of de andere reden nuttig achten, kan dit echter steeds.

Het moet daarbij heel duidelijk zijn dat het **algemeen opleggen van uitvoerbepalingen en wederuitvoerverbintenissen bij elke uit- en doorvoer niet mogelijk is**. Dit geldt in het bijzonder bij de overbrenging van onderdelen naar andere EU-lidstaten, wat toch een belangrijk gedeelte van de Vlaamse wapenuitvoer betreft. De Europese richtlijn 2009/43 over het verkeer van defensiegerelateerde producten binnen de EU staat in principe immers geen uitvoerbepalingen meer toe als de afnemer van de Vlaamse onderdelen verklaart dat hij deze onderdelen zal integreren in zijn eigen product en niet als zodanig zal uitvoeren. Dat zou enkel nog kunnen als de Vlaamse onderdelen essentiële onderdelen zijn in uiteindelijke wapensysteem, wat zelden

het geval is. Ik verwijs hiervoor naar artikel 20 van het Wapenhandelbesluit van 20 juli 2012.

Tot slot verwijs ik ook nog naar de erg belangrijke verplichting in het Wapenhandeldecreet omtrent kennis over het verdere gebruik van goederen na uitvoer.

Verkrijgers van vergunningen die weet hebben van de wijziging van doel of bestemming of van de wederuitvoer van de goederen die ze hebben uitgevoerd moet dit aan de dienst Controle Strategische Goederen melden. We zijn op die manier op de hoogte van mogelijke ongewenste uitvoer van Vlaamse goederen.

6. In het verleden heeft het Vlaams Vredesinstituut reeds aangehaald dat sommige dual-use producten, bestemd voor export, een risico vormen voor ongewenste nucleaire proliferatie. Er is onvoldoende garantie m.b.t. het eindgebruik van deze producten. Welke maatregelen kan de Vlaamse overheid volgens u nemen om deze garanties wel in te bouwen?

Bij de analyse van vergunningsaanvragen worden steeds verschillende parameters onderzocht en in rekening gebracht: de aard van de goederen, de hoeveelheid van de producten, het opgegeven eindgebruik, de mogelijke andere eindgebruiken, de bestemming en/of eindgebruiker, het land van bestemming. Er wordt steeds een grondige analyse gemaakt alvorens een individuele of globale vergunning kan worden toegekend. Artikel 12 van Verordening (EG) nr. 428/2009 geeft de voorwaarden aan waaraan het vergunningsproces dient te voldoen. Economische overwegingen zijn hierbij van geen tel.

Bij aanvragen voor **individuele vergunningen** gebeurt de controle op het eindgebruik **a priori** door de dienst Controle Strategische Goederen. De eindklant en het beoogde eindgebruik worden gescreend. Naast publiek beschikbare bronnen heeft de administratie hiervoor een aantal beveiligde online databanken beschikbaar en werkt ze nauw samen met de FOD Buitenlandse Zaken, Flanders Investment and Trade, Douane & Accijnzen en andere partneroverheden. De eindgebruiker levert steeds een vereist eindgebruikerscertificaat af, hetgeen op echtheid wordt gecontroleerd via een formele legalisatie of een elektronische certificering.

Een duidelijk eindgebruik, een eindgebruiker waarvan voldoende duidelijk is wat zijn activiteiten zijn en een afweging van wat de kans is op eventuele ongeautoriseerde doorverkoop of afwending, zijn dus in

elk dossier standaardoverwegingen op basis waarvan het advies van de dienst Controle Strategische Goederen aan de minister wordt opgesteld.

Export van goederen die niet onder controle staan, kan onder vergunningsplicht worden geplaatst krachtens artikel 4 van Verordening (EG) nr. 428/2009 (de zogenaamde catch-all). Dit is, specifiek met betrekking tot nucleaire proliferatie, het geval wanneer de dienst Controle Strategische Goederen aan de exporteur laat weten dat de goederen in kwestie geheel of gedeeltelijk bestemd zijn of kunnen zijn voor gebruik in verband met de ontwikkeling, de productie, de behandeling, de bediening, het onderhoud, de opslag, de opsporing, de herkenning of de verspreiding van chemische, biologische of nucleaire wapens of andere nucleaire explosiemiddelen, of voor de ontwikkeling, de productie, het onderhoud of de opslag van raketten die dergelijke wapens naar hun doel kunnen voeren.

Ook indien de exporteur er kennis van heeft dat deze goederen geheel of gedeeltelijk bestemd zijn of kunnen zijn voor deze doeleinden heeft deze de verplichting dit aan de dienst Controle Strategische Goederen te melden.

Wanneer een export van niet-vergunningsplichtige goederen op deze wijze onder catch-all wordt geplaatst, leidt dit ertoe dat deze export een individuele uitvoervergunning voor dual-use goederen vereist en dezelfde controle op eindgebruik en eindgebruiker vereist als reeds eerder aangegeven.

Bij aanvragen voor **globale vergunningen** gebeurt de controle op het eindgebruik **a priori door de exporteur zelf en a posteriori door de dienst Controle Strategische Goederen**.

Vooraleer een exporteur een globale vergunning kan verkrijgen, wordt deze geresponsabiliseerd door de dienst Controle Strategische Goederen en dient hij een internal compliance systeem te ontwikkelen en installeren.

Dit controlesysteem wordt geïmplementeerd binnen bedrijven om een aantal waarborgen inzake exportcontrole te bieden. Meer bepaald geeft het garanties dat:

- 1) aan de internationale en Europese wetgeving voldaan wordt,
- 2) eindklanten gekend zijn en
- 3) het opgegeven eindgebruik behoort tot de reguliere en civiele gebruiksdoeleinden van de betreffende producten.

De dienst Controle Strategische Goederen begeleidt exporteurs bij het opzetten van een intern controlesysteem en publiceert op 21 april 2014 een gids die een leidraad biedt voor het ontwikkelen en implementeren van een 'internal compliance' systeem.

De a posteriori controle van de dienst Controle Strategische Goederen gebeurt bij de jaarlijkse rapportering door het bedrijf en na het vervallen van de vergunning.

Globale vergunningen zijn een gunstregeling om tegemoet te komen aan de internationale concurrentiepositie van Vlaamse exporteurs. Globale vergunningen zijn onderworpen aan strikte gebruiksvoorwaarden en worden enkel verleend aan reeds gekende uitvoerders.

Specifieke exportaanvragen voor nucleaire producten geïmplementeerd door de Nuclear Suppliers Group worden bovendien steeds aan de (federale) Commissie voor de Niet Verspreiding van Kernwapens (CANVEK) voorgelegd. Ook hier gebeurt een grondige analyse van de eindgebruiker en het eindgebruik door experts van de leden van dit orgaan.

Ten slotte wordt er ook binnen relevante internationale fora waarin de gewesten vertegenwoordigd zijn aangedrongen op een strikt nucleair exportcontrolebeleid. Het gaat dan enerzijds om de Raadswerkgroepen voor producten en technologieën voor tweërlei gebruik en anderzijds om de Nuclear Suppliers Group, het Wassenaar Arrangement en het Missile Technology Control Regime.

7. **De doorvoer van strategische goederen blijft een probleem. Doordat transitgoederen (m.a.w. goederen die niet overgeladen worden) niet aan een systematische vergunningsplicht wordt onderworpen, wordt een belangrijk controlemiddel uit handen gegeven. Maar de administratieve last bij die goederen die wel vergunningsplichtig zijn bij doorvoer, is zo enorm en zwaar dat Vlaanderen steeds minder een logistieke draaischijf wordt. Hoe kan er volgens u (wellicht op grond van een uitgewerkt internationaal of Europees kader wat tot op heden eveneens ontbreekt) een evenwicht gevonden worden tussen ethiek en economische belangen?**

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen doorvoer van producten voor tweërlei gebruik enerzijds en doorvoer van defensiegerelateerde producten en ordehandhavingmateriaal anderzijds.

De **doorvoer van producten voor tweërlei gebruik** wordt omvattend geregeld in dual use verordening 428/2009 en het besluit van de Vlaamse Regering van 14 maart 2014 tot regeling van de uitvoer, doorvoer en overbrenging van producten voor tweërlei gebruik en het verlenen van technische bijstand.

De **doorvoer van defensiegerelateerde producten** en ordehandhavingsmateriaal wordt geregeld in het Wapenhandeldecreet. Ik ben er mij van bewust dat het decreet momenteel een lacune bevat omtrent de controle op doorvoer zonder overlading. Het was en is niet onze bedoeling om alle gevallen van doorvoer zonder overlading te controleren, maar het decreet moet wel een grond bevatten om in problematische gevallen te kunnen optreden, bijvoorbeeld in het geval wanneer doorvoer zonder overlading in strijd is met een wapenembargo. Dit is een belangrijk element in de optimalisatie van het decreet.

8. **EU-lidstaten (zoals Nederland, Duitsland, ...) wordt er omzichtiger omgesprongen. De algemene vergunningen in deze landen bepalen precies welke (sub)categorieën van defensieproducten onder algemene vergunning worden geplaatst en welke niet. Bovendien geldt deze beperking niet alleen voor overbrenging naar gecertificeerde bedrijven, maar ook voor alle andere algemene vergunningen. Hoe schat u de gevoeligheid van producten en overdrachten in vooraleer u ze onder het principe van de algemene vergunningen plaatst? Heeft u al enig onderzoek laten doen hoe dit in andere EU-lidstaten gebeurt? Zo neen, waarom niet? Zo ja, kan u dit toepassen in Vlaanderen?**

In de discussie over algemene vergunningen en hun gebruik ligt de focus m.i. verkeerdelijk enkel op het toepassingsgebied ervan.

Omzichtig omspringen met algemene vergunningen behelst immers niet alleen de categorieën van defensiegerelateerde producten waarvoor algemene vergunningen kunnen gebruikt worden.

Even belangrijk of zelfs belangrijker zijn de voorwaarden waaronder algemene vergunningen al dan niet kunnen gebruikt worden. De twee zijn in feite communicerende vaten, wat ook blijkt ook uit de vergelijking met Nederland.

Nederland heeft inderdaad een relatief beperkte lijst van defensiegerelateerde producten waarvoor algemene vergunningen kunnen gebruikt worden. Tijdens een recente vergadering van de Europese Commissiewerkgroep die de implementatie van de relevante Europese richtlijn 2009/43/EG opvolgt maakte Nederland echter heel duidelijk dat die beperking enkel voortvloeit uit de beslissing om aan het gebruik van algemene vergunningen geen uitvoerbeperkingen te

verbinden. Dat betekent dus dat in Nederland algemene vergunningen weliswaar niet voor alle categorieën van defensiegerelateerde producten kunnen gebruikt worden, maar dat deze voor de toegelaten categorieën wel altijd kunnen gebruikt worden, bijvoorbeeld ongeacht of de producten in feite bestemd zijn voor wederuitvoer naar landen buiten de EU.

Het Vlaams Wapenhandeldecreet en het Wapenhandelbesluit hebben een ander uitgangspunt. Algemene vergunningen gelden weliswaar voor alle categorieën van defensiegerelateerde producten – behalve de tweede, die niet geldt voor “gevoelige goederen” – maar er zijn verschillende beperkingen aan het gebruik daarvan.

De belangrijkste beperking in dat opzicht is dat – anders dan in bijvoorbeeld Nederland – **algemene vergunningen niet** gebruikt mogen worden als het op het moment van de voorgenomen overbrenging er een **eindgebruiker buiten de EU** bekend is.

In dergelijk geval moet een globale of een individuele vergunning aangevraagd worden en wordt de aanvraag getoetst aan de uitvoercriteria van het Wapenhandeldecreet.

Op dit verbod zijn wel **vier uitzonderingen**:

- 1) bij eindgebruik in een NAVO-lidstaat of in een lidstaat van het Wassenaar Arrangement die vermeld wordt in artikel 16 van het Wapenhandelbesluit;
- 2) de eindgebruiker is de strijdkrachten van een lidstaat van de EU of de NAVO;
- 3) de uitvoer is noodzakelijk voor de uitvoering van het intergouvernamenteel samenwerkingsprogramma waarbij de betreffende overbrenging aansluit; of
- 4) de overbrenging betreft “niet-essentiële onderdelen” – uitgezonderd deze van “gevoelige goederen” – waarover de bestemming schriftelijk heeft verklaart dat de betreffende onderdelen geïntegreerd zullen worden in zijn eigen product (en dus niet als dusdanig zullen worden uitgevoerd).

Daarnaast mogen **algemene vergunningen ook niet** gebruikt worden voor de overbrenging voor toegelaten doeleinden van defensiegerelateerde producten waarvan de overbrenging principieel verboden is, noch mogen andere defensiegerelateerde producten na overbrenging aangewend worden voor integratie in, gebruik met of de ontwikkeling of productie van “verboden defensie gerelateerde producten.

Wat betreft uw vraag over de stand van zaken in andere EU-lidstaten kan ik u melden dat momenteel binnen de voormelde Europese Commissiewerkgroep die de implementatie van de relevante Europese richtlijn 2009/43/EG opvolgt een oefening lopende is met het oog op meer harmonisatie betreffende algemene vergunningen.

Mijn diensten hebben ook in de lopende gesprekken al enkele keren de nadruk gelegd op de wisselwerking tussen het toepassingsgebied van algemene vergunningen en beperkingen op het gebruik ervan.

SP.A

9. **Eindgebruik: voor uitvoer en doorvoer naar Israël kan men telkens het uiteindelijke eindgebruik achterhalen, waarom kan dat niet voor andere landen?**

De vraag vertrekt vanuit de verkeerde premisse.

Het **Israëlbeleid** houdt inderdaad in dat **geen definitieve vergunning** wordt toegekend **tenzij er een eindgebruiker buiten Israël gekend is**.

Het gevolg daarvan is echter niet dat aanvragers bij uitvoer naar Israël eindgebruikers opgegeven die ze bij uitvoer naar andere landen ook zouden (kunnen) kennen, maar niet zouden vermelden.

Dat zou overigens een inbreuk op het Wapenhandeldecreet inhouden omdat aanvragers van vergunningen de verplichting hebben om tot op het moment van de beslissing over de aanvrager alle informatie over de eindgebruiker en het eindgebruik van de goederen in kwestie mee te delen.

Aanvragers zijn in dat opzicht verplicht om actief informatie bij hun klanten op te vragen.

Het gevolg van Israëlbeleid is wel dat de uitvoer naar Israël heel erg beperkt is, net omdat bij uitvoer naar defensiegerelateerde bedrijven Vlaamse aanvragers zelden de nodige materiële zekerheid kunnen bieden over een eindgebruiker buiten Israël.

Net als bij uitvoer naar, bijvoorbeeld, de Verenigde Staten weten Vlaamse aanvragers immers op het moment van de vergunningsaanvraag tijdens de behandelingsprocedure meestal niet wie de finale gebruiker zal zijn van de goederen die ze naar Israël zouden uitvoeren, waardoor geen vergunning kan worden verkregen.

De cijfers tonen dit aan. In **2014** werd er maar **één definitieve uitvoervergunning voor Israël** toegekend, met eindgebruik door de Braziliaanse strijdkrachten. In 2013 waren dat er twee, met respectievelijk de Indonesische strijdkrachten en het Macedonische Ministerie van Binnenlandse Zaken als eindgebruiker (bovenop het dossier betreffende de wederuitvoer van thermisch camera's die in Israël aangekocht werden in het kader van een order van het

Cypriotische leger dat vervolgens door Cyprus geannuleerd werd). Het gaat overigens altijd over uitvoer door één bedrijf, dat bovendien deel uitmaakt van een Israëlische groep.

Het klopt dus niet te zeggen dat bij uitvoer naar Israël het eindgebruik altijd achterhaald kan worden. In het meest voorkomende geval van Vlaamse uitvoer van onderdelen naar een systeemintegrator worden voor Israël amper uitvoeraanvragen ingediend net omdat de finale gebruiker bij dergelijke uitvoer meestal niet geïdentificeerd kan worden en het Israëlbeleid in dergelijk geval uitvoer niet toestaat.

10. **Bindende ruling: hoeveel bedrijven hebben daar gebruik van gemaakt? Welke bedrijven zijn dit? Hoeveel ervan werden niet vergunningsplichtig gemaakt, hoeveel wel?**

Er werden sinds de inwerkingtreding van het Wapenhandeldecreeet aan veertien verschillende bedrijven schriftelijke bevestigingen toegekend. Er werd geen enkele aanvraag geweigerd.

Deze **schriftelijke bevestigingen** werden vooral toegekend voor verschillende goederen uit de categorieën die voor de inwerkingtreding van het Wapenhandeldecreeet in de verslaggeving waren opgenomen als "catch-all categorieën", d.w.z. categorieën van zuiver civiele goederen die toen bij uitvoer een vergunning nodig hadden louter en alleen omdat ze werden uitgevoerd naar een eindgebruiker van militaire aard, waaronder zowel strijdkrachten als defensiegerelateerde bedrijven werden beschouwd.

De categorieën waarbinnen schriftelijke bevestigingen werden afgeleverd waren ML25.a (luchthavenverlichting en -afbakening), categorie ML25.c (niet-vergunningsplichtige telecommunicatie), categorie 25.e (niet-vergunningsplichtige software), ML25.g (niet-vergunningsplichtige onderdelen en toebehoren voor vaar-, voer- en luchtvaartuigen), ML25.i (niet-vergunningsplichtige elektronica), ML25.k (niet-vergunningsplichtige vaar-, voer- en luchtvaartuigen), ML25.l (verbruiksgoederen) en ML25.m (niet-vergunningsplichtige projectietoestellen).

Daarnaast werden ook schriftelijke bevestigingen afgeleverd voor niet-vergunningsplichtig oefenmateriaal, niet-vergunningsplichtige meetmachines en niet-vergunningsplichtige overkappingen.

Daarbij is het belangrijk te benadrukken dat telkens ook wordt nagekeken dat de goederen in kwestie geen producten voor tweërlei gebruik betreffen.

Zoals eerder aangegeven werd in 2014 wel een combinatie van producten onder de catch-all van het Wapenhandeldecreeet geplaatst.

Het betrof visualisatieschermen en software die door een Turks defensiegerelateerd bedrijf zou inbouwen in een werkstation van een mobiel raketlanceerplatform voor het leger van de VAE.

11. Evaluatie Wapenhandeldecreet – Consultatieronde: wie wordt er geconsulteerd? Timing? Zijn er al voorstellen voor bijsturing gekomen? Wat zijn die? Wordt het parlement hierbij betrokken?

Wat de evaluatie van het Wapenhandeldecreet wil ik u het volgende meegeven:

1. Om een valabele evaluatie te kunnen uitbrengen lijkt het mij noodzakelijk om over voldoende gegevens te beschikken.

Het is mijn aanvoelen dat dit pas kan na in het bezit te zijn van **drie jaarverslagen** over de Wapenhandel.

De evaluatie kan m.i. dan ook best starten in april 2016.

Wenst het parlement dit vroeger te doen, dan waarschuw ik toch voor de mogelijkheid dat de evaluatie aan kracht en duidelijkheid zou kunnen inboeten wegens het beperkt beschikbaar 'te evalueren' materiaal.

2. Bij deze evaluatie zijn m.i. drie partijen betrokken:

- Het parlement
- De administratie (Dienst Controle Strategische Goederen)
- De bedrijven (Agoria: Belgische Veiligheids- en Defensie Industrie)

Het komt er bij een objectieve evaluatie op aan om de inzichten en bevindingen van deze drie partijen gelijkmatig naar voor te brengen.

Ik stel voor dat de drie partijen hun evaluatie opmaken en hun analyse doorgeven.

Momenteel denken we er aan om iemand uit het academisch midden de standpunten van deze drie partijen samen te laten brengen in een eindrapport.

12. On hold-maatregel: stand van zaken van evaluatie van on hold-maatregel?

De evaluatie van de on hold-maatregel heeft als gevolg dat voor **Oekraïne, Egypte, Syrië en Jemen** deze maatregel behouden blijft en dat voor Saoedi-Arabië verder geen on hold maatregel geldt maar wel dat uitvoer naar Saoedi-Arabië onderworpen is aan de verplichting van wederuitvoertoestemming.

Voor **Bahrein** wordt de on hold-maatregel opgeheven.

In de huidige situatie bieden de criteria van het Gemeenschappelijk Standpunt, mits de grootste voorzorg wordt gehanteerd, voldoende garanties bij het case by case beoordelen van eventuele militaire exporten naar Bahrein.

13. Halfjaarlijks verslag: doorvoervergunning naar Saudi-Arabië, om welke reden werd die toegekend?"

Zoals ik tijdens de vorige commissievergadering duidelijk aangaf gaat het hier niet over een toegekende, maar over een **geweigerde vergunning**.

Het dossier betref de doorvoer van gepantserde voertuigen voor veiligheids- en ordehandhavingsdoeleinden door een Zuid-Afrikaans defensiegerelateerde bedrijf naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken van Saoedi-Arabië.

De vergunning werd geweigerd op basis van criterium 2 (duidelijk risico op gebruik voor mensenrechtenschendingen), criterium 4 (duidelijk risico op verergering van spanningen in de regio en criterium 7 (duidelijk risico op afwijking naar een ongewenste bestemming).

De reden van de mogelijke verwarring ligt in feite in de verwerking van het halfjaarlijks verslag tot parlementair stuk. In de versie van het verslag dat aan de parlementsleden ter beschikking werd gesteld ontbreekt in het overzicht van toegekende en geweigerde vergunningen immers op elke bladzijde de hoofding. Als u de versie van het halfjaarlijks verslag op de website van de dienst Controle Strategische Goederen raadpleegt zal u op pagina 16 kunnen lezen dat het wel degelijk gaat over een geweigerde vergunning.